

II. Život na šedesáti čtyřech polích – moje šachová biografie

Podle důvěryhodných zdrojů

Sám si to sice nepamatuji, ale podle důvěryhodných zdrojů jsem se narodil 27. 3. 1985. Můj otec byl už tehdy matematikem a vysokoškolským pedagogem. Má matka již tehdy byla zubní lékařkou. U těchto povolání potom víceméně setrvali. Já jsem už při narození neměl žádnou pořádnou práci a také u mě to tak zůstalo dodnes. Od té doby uplynulo mnoho času. Prošel jsem asi devatenácti lety školní docházky, což na mně samozřejmě muselo zanechat určité následky. Mnoho jsem se ve škole naučil, ale velmi mnoho jsem později opět zapomněl. Také v tom pokračuji dodnes. Od svých pětadvaceti let už jsem profesionálním šachistou na plný úvazek. Je otázkou, zda se toho oproti dřívějšímu změnilo mnoho, anebo málo, ale toto téma zde nebudu rozebírat.

Jelikož tato kniha je věnována šachu, pokusím se stručně napsat svůj šachový životopis. Nekladu si nárok na úplnost. Pokud znáte můj styl komentování partií, jistě pochopíte, že kdybych se snažil popsat každý detail své zatím nedlouhé kariéry, vyprodukoval bych dlouhou, chaotickou a nudnou knihu. Sami můžete posoudit, nakolik se mi podařilo tohoto stavu dosáhnout.

Narozen jako klokan

Šachy jsem začal hrát v šesti letech, když mi babička půjčila knížku. Prý jsem trochu zlobil, protože jsem se nudil. Babička říká, že ta knížka zahrnovala více společenských her, ale já mám pocit, že se jednalo o příručku Šach mat z edice Oko. (To byly takové ty pěkné malé knížky pro mládež.) Spoluautorem byl pan Vítězslav Houška, spisovatel a šachový nadšenec. Daná knížka mi velmi pomohla. První přečtená knížka by měla být napsána tak, aby nezůstala zároveň tou poslední. Měla by nejen seznámit s pravidly, ale také zaujmout a poučit. Já jsem v tomto ohledu měl štěstí a to se mě drželo i nadále. Když rodiče poznali, že můj zájem o šachy je vážný, rozhodli se mě zapsat do šachového

První šachová fotografie Davida Navary.

kroužku. Otcův kolega ze zaměstnání, profesor Pavel Pták, silný praktický i korespondenční šachista, otcí doporučil oddíl TJ Bohemians Praha. Poprvé jsem přišel do kroužku mezi úplné začátečníky. Brzy se ukázalo, že tam svou výkonností nepatřím, takže na druhou lekci jsem už přišel mezi mírně pokročilé. Kroužek vedl pan Zdeněk Müller, milý pán důchodového věku a držitel první výkonnostní třídy. Zjevně měl pedagogický talent, protože z tehdejších přibližně sedmi žáků se jeden stal velmistrem a dva mezinárodními mistry (Jiří Jirka a Jan Sodoma). Pan Müller nám ukazoval různé klasické partie i efektní kombinace, nechával nás také hrát mezi sebou. Nejlépe tehdy hrál Jiří Jirka, který byl (a dodnes je) téměř o dva roky starší než já a v republikovém měřítku již tehdy dosahoval úspěchů. Od dětství jsem věnoval šachu velmi mnoho času a se zájmem jsem četl různé šachové knížky. Řadu partií,

ukazovaných v kroužku, jsem proto znal. Jiné jsem neznal, ale přesto jsem často dokázal rychle objevit správný taktický obrat, takže si pan Müller i další mysleli, že daný příklad znám. Talent jsem nesporně měl, v turnajích jsem se ale neprosazoval tak snadno. Poprvé na mé nadání upozornil pan Jiří Daniel, známý trenér z Rychnova nad Kněžnou, na polofinále mistrovství Čech do 10 let v roce 1992. Tehdy mi ještě nebylo osm a utkával jsem se i s hráči o dva roky silnějšími. Výsledné čtvrté místo bylo pěkné, o žádný velký úspěch se ale nejednalo. V roce 1994 jsem vyhrál MČR do deseti let. Když jsem o rok později nabral 9 bodů z 9 partií, bylo rozhodnuto, že namísto mistrovství republiky budu hrát už jen zápas o postup s vítězem své kategorie.

Trenéři a oddíly

Do té doby se ale událo i dost jiných věcí. Mým prvním osobním trenérem byl KM Antonín Ambrož. Po nějakém čase mě začal trénovat KM Miloslav Vanka a díky iniciativě několika lidí se podařilo domluvit i tréninky s GM Ludkem Pachmanem. Ten většinu času trávil v Německu, takže tréninků se neuskutečnilo mnoho. Pan Pachman ale ke mně, k mým rodičům i k ostatním byl velmi velkorysý, za tréninky od nás nechtěl žádné peníze a byl rád, když jsem ho občas upozornil na chybu v některé z jeho knížek. Těch napsal velmi mnoho a mně v mém šachovém vývoji výrazně pomohly.

Za TJ Bohemians Praha jsem v dětství nastupoval v dorostenecké lize v jednom družstvu s Jiřím Jirkou a Lukášem Černouškem, s nimiž jsme se často potkávali také na reprezentačních soustředěních. Byl jsem tehdy tak trochu enfant terrible. Mou vášně pro bleskový šach mí kamarádi sdíleli, až s věkem jsem ale v plné míře pochopil, že ne každému se chce „blicat“ od šesti hodin ráno.

Ve věku jedenácti let jsem přestoupil do oddílu DP Mládí Praha a stal jsem se svěřencem IM Josefa Příbyla. O přestupu se uvažovalo o rok dříve, ale tehdy se rodiče (snad i po diskusi se mnou) rozhodli pro mé setrvání v „Bohemce“. Vzpomínám si, jak na mě příliš nezapůsobila nabídka devátého místa na Extraligové soupisce – vždyť se hraje na osmi šachovnicích! Tehdy jsem o potížích s docházkou ještě nic nevěděl, takže jsem nabídku prozatím odmítl a přijal ji až o rok později. Oddíl mezitím díky sloučení výrazně posílil, přesto jsem si ale v Extralize několik partií skutečně zahrál a uvedl jsem se úspěšně. Také v dalších letech jsem dostával cennou příležitost utkávat se se silnými

soupeři. Zejména individuální tréninky s IM Příbylem výrazně urychlily můj šachový růst. Také on byl velmi obětavý a při tréninku nehleděl na finanční aspekty ani na čas. Především díky jeho vedení jsem se během několika let stal mezinárodním mistrem a po cestě jsem vybojoval bronzovou medaili na MS mládeže do 12 let v Cannes roku 1997 a stříbrnou do 14 let v Oropese del Mar o rok později. Třetí normu mezinárodního mistra jsem splnil v létě roku 1999 na uzavřeném turnaji v Olomouci. Po dohodě s rodiči a s dalšími lidmi jsem v roce 1999 přestoupil do oddílu Dům armády Praha, abych mohl trénovat s GM Vlastimilem Jansou. Tréninky s ním mi výrazně pomohly zejména v oblasti zahájení a podstatně zlepšily můj strategický cit. Bezprostředně po přestupu jsem na MS mládeže do 14 let hrál velmi slabě a nabral pouze 50 procent bodů, o rok později jsem ale v patnácti letech skončil šestý na ME do 20 let ve španělském (nebo baskickém) Avilés a pátý na MS do 18 let v Oropese del Mar. S velmistrem Jansou jsme spolupracovali přibližně do začátku roku 2004, poté jsme spolupráci na čtyři roky přerušili a následně se k ní s obnoveným elánem vrátili. Když se ohlížím zpět, říkám si, že jsem měl mimořádné štěstí na trenéry. Spolupracoval jsem se správnými lidmi ve správných etapách svého šachového vývoje. Během své kariéry jsem potkal mnoho lidí, kteří se zasloužili o můj šachový růst. Tolik, že je nemohu všechny vyjmenovat. Děkuji!

Ještě bych si dovolil jednu poznámku ohledně svých častých přestupů. V mém případě čas zahladil občasně neshody, takže jsem se stal silným hráčem a mám přátele a známé v mnoha svých bývalých šachových klubech.

David Navara na autogramiádě legendárního velmistra Ludka Pachmana.

Přesto ale „oddílovou turistiku“ příliš nedoporučuji, málokdo má v tomto ohledu podobné štěstí jako já.

Pokud si teď myslíte, že jsem se po dosažení plnoletosti usadil v jednom oddílu, musím vás částečně zklamat. V roce 2003 Dům armády sestoupil z Extraligy a po dohodě kapitánů jsem přestoupil do oddílu Mahrla Praha. První sezónu jsem hrál velmi špatně, ale v oddíle jsem se zabydlel a postupem času přišly i lepší výsledky, zejména památná zlatá medaile v sezóně 2008/2009. Pan Mahrla jakožto štědrý sponzor a stmelující prvek našeho týmu udělal pro družstvo velmi mnoho a myslím, že zlatá medaile pro něj byla velkým zadostiučiněním. Po několika letech ale oddíl zažil slabší sezónu a překvapivě sestoupil. Od té doby se datuje má spolupráce s Novoborským šachovým klubem.

Za matičku vlast

Mnoha úspěchů jsem dosáhl při reprezentaci České republiky, zejména v soutěžích družstev. Při svém prvním vystoupení jsem v roce 2001 na mistrovství Evropy družstev ve španělském Leónu překvapivě uhrál na 2. šachovnici 7 bodů z 9 partií a překročil velmistrovskou normu o bod a půl! Bez (nechtěné) pomoci soupeřů bych podobného výsledku nedosáhl, i tak ale považuji své vystoupení za mimořádně úspěšné. Přestože jsem i v dalších letech hrál na reprezentačních soutěžích dobře, srovnatelných úspěchů jsem dosáhl až o několik let později. Turnaj v Leónu tedy nebyl mým životním úspěchem, ale přesto se jednalo o nejlepší výsledek v „první pětiletce“ nového tisíciletí. Z dalších reprezentačních akcí bych rád zmínil zejména olympiádu v Turíně 2006 (šachovou), kde jsem nabral 8,5/11 na 1. šachovnici a tím se zařadil do světové špičky, mistrovství Evropy 2007 na Krétě, kde jsem získal 6/9 na 1. šachovnici a sehrál tři velmi zdařilé partie (dvě z nich jsou v této knize), především však olympiádu 2012 v Istanbulu, kde jsem na 2. šachovnici uhrál 9,5 bodu z 11 partií a dobyt zlatou medaili za nejlepší výsledek na druhé šachovnici.

Mé úspěchy ale nezůstávají omezeny jen na soutěže družstev. V roce 2004 jsem skončil šestý na mistrovství Evropy jednotlivců v turecké Antalyi. Tehdy jsem poprvé postoupil do Světového poháru, který jsem mezi lety 2005 a 2015 hrál pravidelně. (Pravda, v roce 2013 jsem nepostoupil z kvalifikace a dostal jsem „divokou kartu“.)

Na mistrovství starého kontinentu jsem dosáhl i několika dalších dobrých výsledků. Tím nejlepším bylo 2.–4. místo z Jeruzaléma v roce 2015. Stříbrná medaile mne velmi potěšila, protože neúspěšných evropských přeborů jsem odehrál neméně než těch úspěšných.

Ve Světovém poháru jsem nejlepšího výsledku dosáhl v roce 2011 v ruském Chanty–Mansijsku. Tehdy jsem prošel až do čtvrtfinále. Po čtyřech vyhraných zápasech jsem ale prohrál s velmistrem Alexandrem Griščukem. K postupu mi v zápase chyběl jen krůček, ale nervozita a nepozornost, mé časté průvodkyně, vykonaly své. (Čímž se ovšem nijak nezříkám plné odpovědnosti za provedené chyby.)

Z dalších úspěchů v soutěžích jednotlivců bych zmínil nečekané 1.–3. místo (s nejlepším pomocným hodnocením) se ziskem 9,5/11 na mamutím turnaji v rapid šachu v německé Mohuči (Mainz) v roce 2007. Za mnou tehdy skončilo přes sedm set hráčů včetně vel mistrů Ivančuka, Kamského, Mamedjarova a mnohých dalších. V prosinci 2014 jsem v polské Vratislavi vyhrál mistrovství Evropy v bleskovém šachu. Nejlepší evropští hráči tam sice chyběli, ale za to já nemohu. Zúčastnilo se přibližně 60 vel mistrů, takže se rozhodně nejednalo o slabý turnaj.

Zlaté medaile nedevalvuji

Ještě bych měl uvést pár vět o mistrovstvích republiky. Nejvyšší české soutěže v klasickém šachu jsem se z různých důvodů nezúčastnil mnohokrát, téměř pokaždé jsem se ale z domácího šampionátu vrátil s medailí. Poprvé jsem hrál v roce 2001 v Kunžaku, kde jsem rozdělil 2.–4. místo s nejlepším pomocným hodnocením. První jsem skončil celkem sedmkrát, z toho pětkrát sám (Karlovy Vary 2004, Ostrava 2010 a 2014, Kouty u Ledče nad Sázavou 2013, Havlíčkův Brod 2015), dvakrát pouze díky pomocnému hodnocení (Karlovy Vary 2005 a Kouty nad Desnou 2012). Památný je pro mě zejména ostravský přebor z roku 2010. V otevřeném turnaji za účasti téměř kompletní české špičky mi vycházelo téměř vše. Získal jsem 8,5 bodu z devíti partií a o stoprocentní zisk mne připravila až remíza s GM Tomášem Polákem v posledním kole.

Nejen klasickým šachem živ je člověk. Jaký by to byl život bez šachu bleskového, aktivního nebo Fischerova? Ve všech těchto disciplínách jsem v přeborech republiky získal několik mistrovských titulů. Pokud si vzpomínám, tak ve Fischerově šachu bylo titulů sedm, v bleskovém sedm a v aktivním šest.

V mnoha případech jsem vyhrál jen díky lepšímu pomocnému hodnocení, za jehož vynález bych při této příležitosti chtěl poděkovat panu Buchholzovi.

V Extralize jsem byl členem vítězného družstva čtyřikrát, jednou s oddílem ŠK Mahrla Praha (2008/2009) a třikrát s 1. Novoborským šachovým klubem (2011/2012, 2013/2014, 2014/2015). S Novým Borem jsem získal zlatou (2013) a stříbrnou (2014) medaili na Evropském klubovém poháru, musím ovšem přiznat, že o tyto úspěchy se více přičinili mí spoluhráči.

Dva polské tituly jsem získal se svým katovickým družstvem v letech 2008 a 2010. Moje zásluha ovšem byla v obou případech nevelká. Naproti tomu v chorvatské lize roku 2009 jsem v družstvu ETF Osijek byl jedním z hlavních strůjčů našeho vítězství. Nejlepšího ligového výsledku jsem dosáhl v britské lize 2005/2006, když jsem uhrál šest bodů ze šesti partií. (To se mi mimochodem v Polsku podařilo také, ale v Británii jsem už neměl příležitost svůj výsledek do konce soutěže pokazit.)

Není titul jako titul

Když už píšete o titulech, tak jsem ještě magistr filozofie. Vystudoval jsem logiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Trvalo mi to šest let a učení mě stálo pot, dřinu i slzy, snad jen ta churchillovská krev tam chyběla. Vše ale skončilo šťastně a bez obětí na životech. Když jsem v létě 2010 složil státní závěrečnou zkoušku, strážlivě jsem ocenil své logické dovednosti i absenci některých z nich a stal se profesionálním šachistou. Tím se výrazně prohloubil vztah k mému cestovnímu kufru a v horších okamžicích své současné kariéry se mohu ohlížet na studium logiky s nostalgií. Ve škole jsem skutečně zažil mnoho pěkného, i když zkoušková období mezi nejkrásnější okamžiky neřadím. Vybavuje se mi jeden můj popis zkoušky: „Dokažte tu větu,“ řekl mi vyučující. A já jsem ji dokázil.

Jednou to vyjít musí!

Má šachová biografie by nebyla úplná bez zmínky o pražských zápasech, pořádaných Pavlem Matochou a Pražskou šachovou společností. První z nich se konal na podzim roku 2003. Postupně jsem se v Praze mohl utkat s mnoha osobnostmi světového šachu: s velmistry Korčným, Širovem, Karpovem, Kramnikem, Ivančukem, Judit Polgárovou, Svidlerem i dalšími. Pravda, většina zápasů skončila mou porážkou. Kromě toho jsem v roce 2011 v Novém

Boru prohrál zápas s Viktorem Lázničkou se skórem 1,5:4,5. Občas žertuji, že jsem prohrál snad nejvíce zápasů ze všech českých a československých hráčů! Připomíná mi to následující vtip:

Pacient se před náročnou operací ptá lékaře: „Pane doktore, kolikrát jste už dělal tuto operaci?“ „Jedenáctkrát,“ odvětlí doktor. „Tak to jste mě uklidnil,“ říká pacient. „Jistě, jednou to vyjít musí!“

Rozum a cit

Lidé, kteří mě znají, vědí, že mám šachy velmi rád. Já sám se znám ještě lépe a vím to také, přestože přesně nechápu, v čem má láska k šachu spočívá. Nepochybně mám šachy dost rád na to, abych dlouho vydržel si o nich číst, ale na druhé straně se mi obvykle nechce svůj mozek namáhat řešením složitých úloh a také při turnajích se mi často stává, že právě vůbec nemám chuť hrát. Z toho je vidět, že můj vztah k šachům se nedá vysvětlit jen rozumovými argumenty.

Malé varování

Na základě tohoto textu by si leckdo mohl myslet, že má šachová cesta od prvních krůčků až k superturnajům byla procházkou růžovým sadem. Tento dojem musím opravit, abych v rodičích a trenérech nadaných dětí či v nich samotných nevyvolával zkreslené představy. Cesta nahoru málokdy bývá snadná. Vyžaduje mnoho trpělivosti a nejednou i odříkání. Talent ji může výrazně usnadnit, ale přesto je tato cesta náročná pro hráče samotného i pro jeho okolí.

S tehdejším mistrem světa Vladimírem Kramníkem při pražském zápase ČEZ CHESS TROPHY 2008.

Dalším soupeřem z absolutní světové špičky, který hrál proti Davidovi Navarovvi zápas v rámci šachového festivalu ČEZ CHESS TROPHY, byl velmistr Pjotr Svidler, sedminásobný vítěz mistrovství Ruska.

Bylo pro mě obtížné spojit školní docházku s účastí na turnajích, za šachovnicí jsem zažil vedle krásných chvil i nepěkné konflikty, kvůli své zálibě jsem nestihl řadu jiných věcí. Nemám řidičský průkaz, neumím tančit, mé znalosti filmů i seriálů jsou mizivé. Pokud se Vaše dítě nebo Váš svěřenec vydá na cestu k vrcholovému šachu, bude muset při stoupaní překonat mnoho překážek. Možná jiných, než s jakými jsem se setkal já, ale nejspíše neméně obtížných. Mohl bych na toto téma dlouho vyprávět, ale nechci. Šachy jsou mou volbou. Daly mi v životě mnohé: zábavu, úspěchy, přátele, seberealizaci, peníze, popularitu, vzpomínky a možnost cestovat. A mohl bych pokračovat dále. Když chci přijímat všechno pěkné, co mi šachy nabízejí, musím být připraven jim také něco obětovat.